

Examen VMBO-GL en TL

2016

tijdvak 2
dinsdag 21 juni
13.30 - 15.30 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 45 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 In 1848 gaf koning Willem II opdracht om de grondwet te wijzigen. Maar hij had er wel moeite mee.
Waarom had de koning moeite met de grondwetswijziging?
omdat zijn politieke macht hierdoor
- A gelijk bleef
 - B groter werd
 - C kleiner werd
- 1p 2 In de nieuwe Grondwet van 1848 stond dat het verboden was om tegelijk én minister én lid van de Tweede Kamer te zijn. Door deze dubbele functie zou een lid van de Tweede Kamer een taak niet goed meer kunnen uitvoeren.
→ Welke taak van de Tweede Kamer wordt bedoeld?
- 1p 3 Enkele jaren nadat de Grondwet van 1848 was ingevoerd, deed de koning in het openbaar uitspraken waarmee de ministers het niet eens waren. Als gevolg hiervan bood het hele kabinet zijn ontslag aan.
→ Geef een reden waarom het kabinet zich **op basis van de Grondwet van 1848** gedwongen voelde zijn ontslag aan te bieden.
- 2p 4 Een liberale journalist heeft een boek geschreven over zes politieke leiders uit de 19e en 20e eeuw. Elke leider kreeg een eigen hoofdstuk met een passende titel.
Hieronder staan de titels van deze zes hoofdstukken:
- 1 De belangrijkste liberale politicus van de 19e eeuw
 - 2 De eerste katholieke leider
 - 3 Een eigenwijze socialist
 - 4 Een liberaal met weinig invloed
 - 5 Een protestantse leider met veel nieuwe ideeën
 - 6 Een succesvolle socialistische staatsman
- Welk hoofdstuk hoort bij Thorbecke? En welk hoofdstuk bij Kuyper?
Vul alleen een nummer in.
- Doe het zo:*
Bij Thorbecke hoort ... (vul nummer in).
Bij Kuyper hoort ... (vul nummer in).

Gebruik bron 1.

1p 5 Hieronder staan vijf groepen:

- 1 feministen
- 2 liberalen
- 3 protestanten
- 4 rooms-katholieken
- 5 socialisten

→ Welke **twee** groepen moeten volgens de politicus uit de bron samenwerken? Schrijf alleen de nummers op.

1p 6 Welke combinatie van politieke stroming, aanhang en politiek leider is juist?

	politieke stroming	aanhang	politiek leider
A	liberalisme	arbeiders	Thorbecke
B	liberalisme	hogere burgerij	Troelstra
C	socialisme	arbeiders	Troelstra
D	socialisme	hogere burgerij	Thorbecke

1p 7 In 1895 werd in Nederland een telefoonverbinding met het buitenland tot stand gebracht. De overheid werd eigenaar van deze telefoonverbinding.
→ Past dit besluit bij de politieke uitgangspunten van de liberalen?

Verklaar je antwoord.

Doe het zo:

Dit besluit past wel/niet (maak keuze) bij de politieke uitgangspunten van de liberalen, want ... (geef verklaring).

Gebruik bron 2.

1p 8 Bij welke politieke partij hoort deze bron?

- A ARP
- B Liberale Unie
- C RKSP
- D SDAP

Gebruik bron 3.

2p 9 Een feministe wilde in 1916 met de publicatie van deze bron een politiek doel bereiken. De vraagtekens heeft zij bewust laten staan.

→ Leg uit met behulp van de bron welk politiek doel de feministe wilde bereiken.

Doe dit door:

- aan te geven wat zij met deze vergelijking duidelijk wilde maken en
- haar politieke doel te noemen.

- 2p 10 Hieronder staan vier zinnen uit een rechtbankverslag:
- 1 Ik eis dat de verdachte zal worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 30 maanden.
 - 2 Ik verdedig de verdachte en ik vind de geëiste straf te hoog. De verdachte is nooit eerder opgepakt door de politie.
 - 3 Ik verklaar dat ik op de camerabeelden de bedrijfsauto van de verdachte heb herkend.
 - 4 Ik verklaar de verdachte schuldig en veroordeel hem tot een straf van 24 maanden.

Vijf personen:

- a advocaat
- b getuige
- c minister van Justitie
- d officier van justitie
- e rechter

→ Geef per zin aan welke persoon daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één persoon over.

Doe het zo:

Bij zin 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met zin 4)

Gebruik bron 4.

- 1p 11 Bij welk grondrecht past de uitspraak van deze politicus? En is dat grondrecht een **klassiek** of een **sociaal** grondrecht?
- A het recht op bestaanszekerheid; dat is een klassiek grondrecht
 - B het recht op bestaanszekerheid; dat is een sociaal grondrecht
 - C het recht op werkgelegenheid; dat is een klassiek grondrecht
 - D het recht op werkgelegenheid; dat is een sociaal grondrecht
- 1p 12 De Tweede Kamer heeft het recht om de inkomsten en uitgaven van de staat goed te keuren of af te keuren.
→ Noem de naam van dit recht.

Gebruik bron 5.

- 1p 13 De Tweede Kamerleden geven aan dat zij van één van hun rechten gebruik willen maken.
→ Van welk recht willen de Tweede Kamerleden gebruikmaken?
- 1p 14 De verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn van invloed op de samenstelling van de Eerste Kamer.
→ Wat hebben de verkiezingen voor de Provinciale Staten te maken met de samenstelling van de Eerste Kamer?

Historisch overzicht vanaf 1900

Gebruik bron 6.

- 2p 15 Tijdens de Eerste Wereldoorlog waren er twee bondgenootschappen: de Centralen en de Geallieerden. In elke afbeelding worden één of meer landen van één van die bondgenootschappen bespot.
→ Geef per afbeelding aan welk bondgenootschap bespot wordt.

Doe het zo:

In afbeelding 1 worden de ... (kies uit: Centralen/Geallieerden) bespot.
(enzovoort tot en met afbeelding 3)

Gebruik bron 7.

- 1p 16 In de tekening is Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog te herkennen. Welke kenmerken van Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog passen bij de tekening?
- A beurskrach en distributiesysteem
 - B distributiesysteem en handelsbelemmeringen
 - C handelsbelemmeringen en neutraliteit
 - D neutraliteit en beurskrach

- 1p 17 Een bewering: de Eerste Wereldoorlog heeft gevolgen gehad voor de emancipatie van vrouwen.

Hieronder staan drie zinnen die bij deze bewering horen:

- 1 In veel Europese landen krijgen vrouwen kiesrecht.
 - 2 Mannen worden in 1914 opgeroepen om dienst te nemen in het leger.
 - 3 Vrouwen nemen veel taken over van mannen in de (wapen)industrie.
- Maak de bewering historisch juist. Doe dat door de drie zinnen in de juiste volgorde te zetten.

Doe het zo:

Eerst ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 8.

- 1p 18 De Volkenbond is in 1919 opgericht met bepaalde doelen.
→ Noem een belangrijk doel van de Volkenbond dat in de prent te herkennen is.

- 2p 19 Hieronder staan zes gebeurtenissen en ontwikkelingen uit de periode 1919-1933:
- 1 De NSDAP doet mee aan de verkiezingen.
 - 2 De Republiek van Weimar krijgt te maken met enorme inflatie.
 - 3 De Volkenbond wordt opgericht.
 - 4 Er ontstaat grote werkloosheid na het uitbreken van de wereldcrisis.
 - 5 Er worden veel stemmen uitgebracht op democratische partijen.
 - 6 Het Verdrag van Versailles heeft ingrijpende gevolgen voor de Duitsers.
- In de periode 1919-1933 daalt bij veel Duitsers het vertrouwen in de parlementaire democratie.
- Welke **drie** gebeurtenissen of ontwikkelingen zijn **oorzaken** van dat dalende vertrouwen? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 9.

- 1p 20 Op de foto zijn mannen te zien die werkloos geworden zijn. Toch zijn ze aan het werk.
- Geef een verklaring waarom deze werkloze mannen toch aan het werk zijn.

Gebruik bron 10.

- 1p 21 In de bron protesteert een boer tegen een besluit van de Communistische Partij onder leiding van Stalin. Dat besluit had te maken met een nieuwe landbouwpolitiek in de Sovjet-Unie.
- Welk begrip past bij de nieuwe landbouwpolitiek waartegen de boer protesteert?

Gebruik bron 11.

- 2p 22 De mening van de vrouw over Stalin is opmerkelijk. Maar haar mening is wel te verklaren door een onderdeel van de politiek van Stalin.
- Geef met behulp van de bron aan waarom de mening van de vrouw opmerkelijk is.
- Noem ook een onderdeel van de politiek van Stalin waarmee de opmerkelijke mening van deze vrouw verklaard kan worden.

Doe het zo:

De mening van de vrouw is opmerkelijk, omdat ... (geef reden).

Een onderdeel van de politiek van Stalin: ... (noem onderdeel).

Gebruik bron 12.

- 1p 23 Welk bijschrift past bij de propagandaboodschap van de bron?
- A Onze leider geeft aan dat Lenin hem moet opvolgen als staatshoofd.
 - B Onze leider is een minder belangrijke leider dan Lenin.
 - C Onze leider vindt dat we het communisme van Lenin niet meer moeten volgen.
 - D Onze leider volgt het voorbeeld van Lenin.

Gebruik bron 13.

- 1p 24 De tekening is gemaakt naar aanleiding van een gebeurtenis in Nederland in mei 1940.
→ Welke gebeurtenis wordt bedoeld?

Gebruik bron 14.

- 2p 25 Zet de vijf dagboekfragmenten van deze belangrijke nazi in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst ..., daarna ..., vervolgens ..., dan ... en ten slotte ... (vul nummers in).

- 2p 26 De volgende zinnen beschrijven het gedrag van vier Nederlanders tijdens de Tweede Wereldoorlog:

- 1 Een man meldt zich aan voor de strijd tegen de Sovjet-Unie.
- 2 Een politieman geeft leiding bij het oppakken van Joden.
- 3 Een radio-omroeper deelt mee dat het Nederlandse leger heeft gecapituleerd.
- 4 Een vrouw wordt verliefd op een Duitse soldaat.

→ Welke **twee** vormen van gedrag zijn voorbeelden van collaboratie? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 15.

- 1p 27 Waar is deze foto genomen?

- A België
- B Duitsland
- C Nederland
- D Nederlands-Indië
- E Verenigde Staten

Gebruik bron 16.

- 1p 28 Rolf Kelle was 16 en Werner Winter was 17 jaar oud toen zij sneuvelden. De Duitse legerleiding stuurde deze jonge jongens naar het front om te vechten tegen de Geallieerden.

→ Geef een reden waarom de Duitse legerleiding jongens van deze leeftijd ging inzetten in de strijd.

- 2p 29 De Eerste en de Tweede Wereldoorlog worden allebei een 'totale oorlog' genoemd. Zo werd de bevolking tijdens beide wereldoorlogen sterk beïnvloed door propaganda en censuur.

→ Noem **twee andere voorbeelden** waaruit blijkt dat er sprake is van een 'totale oorlog'. **Let op!** De voorbeelden moeten voor beide wereldoorlogen gelden.

Gebruik bron 17.

1p 30 Welk begrip past bij het vraagteken?

- A amerikanisering
- B containment
- C imperialisme
- D terrorisme

2p 31 Veel Nederlanders waren in 1947 tegen Soekarno.

→ Geef een reden waarom veel Nederlanders in 1947 tegen Soekarno waren.

→ Geef ook aan waarom deze mening een rol speelde bij de besprekingen over de toekomst van Nederlands-Indië.

Doe het zo:

Reden tegen Soekarno: ...

Deze mening speelde een rol bij de besprekingen, omdat ...

Gebruik bron 18.

2p 32 Er was ook een andere reden om tegen Soekarno te zijn.

→ Geef **met behulp van de bron** een andere reden waarom veel Nederlanders in 1947 tegen Soekarno waren.

→ Geef ook aan waarom de portretten rechts op de afbeelding een actueel onderwerp vormden in de **wereldpolitiek** van dat moment.

Doe het zo:

Reden tegen Soekarno met behulp van de bron: ...

De portretten vormden een actueel onderwerp in de wereldpolitiek van dat moment, omdat ...

Gebruik bron 19.

1p 33 Hieronder staan twee titels:

- 1 Het Verdelingsplan van de Verenigde Naties
- 2 Israël en de bezette gebieden

→ Welke titel hoort bij de kaart? Verklaar je keuze **met behulp van de bron**.

Doe het zo:

Titel ... (vul nummer in) hoort bij de kaart, want ... (geef verklaring).

1p 34 Door een belangrijk Amerikaans tijdschrift werd Ben Goerion in 1948 uitgeroepen tot één van de 100 belangrijkste mensen in de twintigste eeuw.

→ Naar aanleiding van welke gebeurtenis in 1948 wordt Ben Goerion tot één van de 100 belangrijkste mensen gerekend?

- 1p **35** Nederland heeft lange tijd een neutraliteitspolitiek gevoerd. Toen Nederland lid werd van een internationale organisatie kwam er een einde aan deze neutraliteit.
Waardoor eindigde de Nederlandse neutraliteitspolitiek?
De neutraliteitspolitiek eindigde doordat Nederland lid werd van
- A de EEG in 1957.
 - B de EU in 1993.
 - C de NAVO in 1949.
 - D het Warschaupact in 1948.

Gebruik bron 20.

- 1p **36** In de tekening is een mening over het conflict in het Midden-Oosten te herkennen.
Welke mening is te herkennen?
- A De Verenigde Staten beschermen Israël tegen de Arabische landen.
 - B De Verenigde Staten gebruiken Israël om de Arabische landen aan te vallen.
 - C Israël beschermt de Verenigde Staten tegen aanvallen van de Arabische landen.
 - D Israël gebruikt de Verenigde Staten om de Arabische landen aan te vallen.

Gebruik bron 21.

- 1p **37** De bron geeft de herinnering weer van een president.
→ Noem de naam van deze president.

Gebruik nogmaals bron 21.

- 1p **38** Een leerling vindt dat de bron past bij een werkstuk over de geschiedenis van het Midden-Oosten, maar hij twijfelt aan de betrouwbaarheid van de bron.
→ Geef een reden waarom hij twijfelt aan de betrouwbaarheid van de bron.

- 1p 39 In de periode 1980-1985 werd ook Nederland getroffen door een wereldwijde economische crisis. Deze crisis leidde tot massale stakingen en demonstraties.

Hieronder staan drie stappen die horen bij deze ontwikkeling:

- 1 De regering verlaagde de uitkeringen.
- 2 De werkloosheid steeg sterk.
- 3 Veel bedrijven kwamen in de problemen.

In welke regel staan de stappen in een juiste volgorde?

A	een wereldwijde economische crisis	→	1	→	2	→	3	→	massale stakingen en demonstraties
B	een wereldwijde economische crisis	→	2	→	3	→	1	→	massale stakingen en demonstraties
C	een wereldwijde economische crisis	→	3	→	2	→	1	→	massale stakingen en demonstraties

Gebruik bron 22.

- 2p 40 Geef aan dat dit lied gaat over een kenmerk van de periode 1945-1990.

Doe dit door:

- eerst te noemen onder welke **naam** deze periode bekendstaat en
- daarna te noemen over welk **kenmerk** van die periode het lied gaat.

Doe het zo:

Deze periode staat bekend als ... (noem naam van deze periode).

Het lied gaat over ... (noem kenmerk van die periode)

Gebruik bron 23.

- 2p 41 Hieronder staan 4 jaartallen:

- a 1914
- b 1920
- c 1950
- d 1990

→ Geef per deelkaart aan welk jaartal daarbij hoort.

Doe het zo:

Bij deelkaart 1 hoort ... (schrijf letter op).

(enzovoort tot en met deelkaart 4)

- 2p 42 Hieronder staan vijf ontwikkelingen in Nederland:
- 1 economische groei
 - 2 Europese samenwerking
 - 3 globalisering
 - 4 individualisering
 - 5 verzuiling
- Geef per ontwikkeling aan of die in de periode 1990-2000 **toeneemt** of **afneemt**.

Doe het zo:

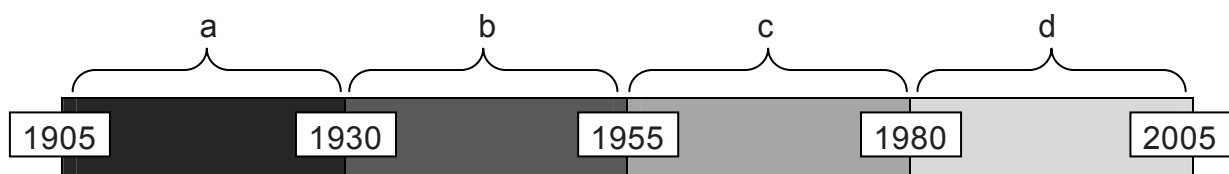
ontwikkeling 1: neemt toe / neemt af (maak keuze)
(enzovoort tot en met ontwikkeling 5)

- 1p 43 In Nederland bestaat de gewoonte dat werkgevers, werknemers en de overheid regelmatig met elkaar overleggen op het gebied van de economie.
- Onder welke naam is dit overleg in de jaren negentig bekend geworden?
- A consumptiemaatschappij
 - B individualisering
 - C multiculturele samenleving
 - D poldermodel
 - E secularisatie

- 2p 44 Hieronder staan zes gebeurtenissen en/of ontwikkelingen:
- 1 Beatrix wordt ingehuldigd als koningin van Nederland.
 - 2 De EGKS wordt opgericht.
 - 3 De euro wordt ingevoerd.
 - 4 De NAVO wil extra kernwapens plaatsen gericht tegen de Sovjet-Unie.
 - 5 Er komt een einde aan de Sovjet-Unie.
 - 6 Steeds meer landen worden communistisch.
- Welke **twee** gebeurtenissen en/of ontwikkelingen horen bij de periode 1990-2015? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 24.

- 3p 45 Een tijdbalk met vier periodes:

→ Geef per beeld aan in welke periode de film zich afspeelt. Schrijf alleen een letter op. **Let op!** Een periode kan meerdere keren worden gebruikt.

Doe het zo:

Beeld 1 speelt zich af in periode ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met beeld 6)

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.